

- laparoskopski zahvati na kolonu,
- hepatobilijarna kirurgija,
- peritonejski kateteri.

Bile su četiri tematske sjednice:

- gastroezofagealna refluksna bolest,
- medicina temeljena na dokazima u laparoskopskoj kirurgiji,
- edukacija u endoskopskoj kirurgiji, i
- eksplorativna laparoskopija.

Iz *urologije* je bilo 11 predavanja, od endoskopske kirurgije bubrežnih i ureteralnih kamenaca, laparoskopske adrenaletomije do laparoskopske radikalne prostatektomije. U okviru *slobodnih tema* je bilo 9 predavanja iz dječje, torakalne, kardijalne i neurokirurgije. Iz *anestezijologije* je bilo 4 predavanja, koja potvrđuju sigurnost tijekom endoskopskih zahvata u minimalno invazivnoj ki-

irurgiji. Tematska sjednica o komplikacijama u *endoskopskoj sinusnoj kirurgiji* i kako ih izbjeći imala je 4 predavanja.

Tvrtka Johnson&Johnson prikazala je što novo nudi Ethicon endo-surgery.

Od društvenih događanja treba istaći koncert u Šibenskom kazalištu i prijam u staroj Gradskoj vijećnici, te na kraju izlet u Nacionalni park Krka na Skradinske bukove, koji su ovoga puta osobito snažno »bučili«.

Ovim je završio 7. Hrvatski kongres endoskopske kirurgije s međunarodnim sudjelovanjem. Sudionici su ispunjeni snažnim stručnim dojmovima, po općem mišljenju svih sudionika dosada najuspješnijim kongresom, obogaćeni kolegijalnim druženjem i uz srdačni rastanak krenuli svojim kućama.

Prim. dr. Stjepan Skenderović

PRIKAZ KNJIGE BOOK REVIEW

Josip Djelmiš i sur.: BOLESTI ŠTITNJAČE U TRUDNOĆI

U Zagrebu je 28. i 29. svibnja 2004., u Hrvatskome liječničkom domu u Šubićevoj 9, održan Poslijediplomski tečaj stalnog medicinskog usavršavanja I. kategorije BOLESTI ŠTITNJAČE U TRUDNOĆI. Voditelji tečaja su bili prof. Josip Đelmiš, akademik Zvonko Kusić i prof. Marina Ivanišević. Već za početak tečaja bila je tiskana knjiga istih urednika i istoga naziva. Nakladnik je prof. dr. sci. Josip Đelmiš, tisak je u tiskari »Denona«, naklada 350 primjeraka.

Knjiga je napisana na 226 stranica formata A5, 32 autora su napisali 19 članaka, s 4 slike, 10 tablica i ukupno 492 bibliografska citata. Knjiga nije podijeljena na veća poglavlja, ali članci pokrivaju sve dijelove razvoja, fiziologije, patofiziologije, dijagnostike i liječenja bolesti štitnjače. Veći dio članaka je posvećen općim problemima bolesti štitnjače, a nešto manji dio specifičnim problemima trudnoće i štitnjače.

Opću problematiku opisuju članci *Embrionalni razvoj štitnjače* (Ljiljana Kostović-Knežević i Srećko Gajović), *Fiziologija štitnjače izvan trudnoće* (Zvonko Kusić i Tomislav Jukić), *Guša i deficit joda* (Zvonko Kusić i Tomislav Jukić), *Lijekovi i funkcija štitnjače* (Josip Žmire), *Liječenje hipertireoze* (Damir Dodig), *Tumori štitnjače* (Drago Prgommet, Vladimir Kačić i Dražen Huić), *Citologija štitnjače* (Ika Kardum-Skelin) i *Patohistološki nalazi štitnjače* (Hrvoje Čupić, Marina Kos i Božo Krušlin).

Spomenuti članci prikazuju suvremene stavove o fiziologiji, patofiziologiji, kliničkoj slici, dijagnostici i liječenju hiper- i hipo-tireoze, da bi mogli činiti samostalnu knjizicu, a osvrću se i na specifične graviditetne probleme.

Specifičnu, reprodukcijску i perinatalnu problematiku opisuje 11 poglavlja. U poglavlju *Bolesti štitnjače i neplodnost* (Velimir Šimunić i Miro Kasum) vrlo je objektivno prikazana učestalost poremećaja menstrualnog krvarenja, tj. amenoreje, hipomenoreje, oligomenoreje, polimenoreje i hipermenoreje kod hipertireoze i hipotireoze. Ranije je učestalost tih promjena bila precjenjivana, na do 65% kod hipertireoze i na do 80% kod hipotireoze, a današnja bolja dijagnostika je te postotke svela na nešto preko jedne petine tih bolesnica. Neplodnost, zbog popratne anovulacije, susreće se u oko 5,8% žena s hipertireozom, a vjerojatno i češće u onih s hipotireozom, pa kod svake »hormonske« neplodnosti treba istražiti funkciju štitnjače.

Poglavlje *Štitnjača u trudnoći* (Radoslav Herman) je opširno, na 23 stranice. U njemu autor ponajprije tumači zašto u fiziološkoj trudnoći nastupa pojačana funkcija štitnjače: gubitak joda povećanim renalnim klirensom i materno-fetalnim prijenosom te – možda – i tireotropnim djelovanjem hCG-a. Grafički je prikazan nagli porast, već u prvom tromjesečju, ukupnog T4 i TBG-a, a tek blagi porast slobodnog T4. Usporedno, u fetusa po-

stoji stalni porast TBG-a, ukupnog T4, slobodnog T4 i TSH-a, od početka do kraja trudnoće. U sljedećem podnaslovima autor se osvrće na sve važnije probleme i bolesna stanja. U poglavlju *Trudnoća, imunološki sustav i bolesti štitnjače* Marina Ivanišević i Marcela Ilijić govore o suvremenim spoznajama imunologije trudnoće i o autoimunim zbivanjima.

U poglavlju *Hipertireoza i trudnoća* Josip Djelmiš, Marcela Ilijić i Davor Franičević ponajprije daju podatak da je učestalost hipertireoze u trudnoći tek oko 0,2% trudnica, premda se svim trudnicama bazalni metabolizam fiziološki povećava za oko 15–20%. Simptomatika blage hipertireoze u trudnoći nije patognomska, ali gubitak težine i tahikardija iznad 100/min su upozoravajući simptomi. Dijagnostika je hormonska laboratorijska, ali zahtijeva ispravno tumačenje hormonskih nalaza: za dijagnozu hipertireoze bitno je povećanje slobodnog T4 i sniženje TSH. Podrobno prikazuje liječenje. Terapija izbora su antitireoidni lijekovi, u prvom redu propiltiouracil, a tek je na drugom mjestu metimazol. Beta blokatori, jodidi i/ili kirurška terapija ostaju rezervirani za teške slučajeve. Posebnu vrijednost cijeloj knjizi daju rezultati iz Klinike KBC-a. Liječena je 51 trudnica, pretežno propiltiouracilom, sa samo jednim spontanom pobačajem i sa tri prerana poroda, a ni jedno dijete nije umrlo.

Podršku uporabi propiltiouracila daju doc. Vitezić sa sur. iz Rijeke u svome poglavlju *Utjecaj lijekova na štitnjaču*, te prof. Dodig iz Zagreba u članku *Liječenje hipertireoze*. Biokemijsku dijagnostiku su prikazale Nevenka Gregurić i Zdenka Bence-Žigman u poglavlju *Biokemijski parametri u dijagnostici štitnjače tijekom trudnoće*.

Hipotireoza i trudnoća je opisana od Dubravka Habeka, Ivana Karera i Jasne Čerkez-Habek iz Osijeka. Dijagnoza se postavlja smanjenim vrijednostima slobodnog T4 i visokim TSH u serumu. Terapija je supstitucijska, levotiroksinom, i uspješna.

Oleg Petrović iz Rijeke opširno piše o *Gestacijskoj trofoblastnoj bolesti i funkciji štitnjače* te se posebice osvrće na tireotropno djelovanje GTB-a. Opširno, koristeći brojnu literaturu, raščlanjuje mogućnost tireotropnog djelovanja hCG-a ili nekog drugog pridruženog čimbenika. Josip Djelmiš i Davor Franičević u posebnom članku govore o – više teoretskom – sinergističkom djelovanju tireoidnih hormona i kortizola u smislu *ubrzanje maturanje fetusa*. Marina Ivanišević i Danko Bljajić pišu o *Postpartalnom tireoiditisu*, koji je češći od svih drugih bolesti štitnjače povezanih s trudnoćom: javlja se, prema raznim autorima, u 1,1% do 16,7% babinjača. Manifestira se 3–4 mjeseca poslije poroda, obično je prolazan, ali može biti uzrokom trajnog hipotireoidizma. Branimir Peter u članku *Novorođenačka hipotireoidoza i tireotoksikoza* govori o fiziološkom porastu TSH i posljedičnom naglom porastu T3 i T4 prva 24 sata života djeteta, što je uzrokovano stresom novorođenčeta. Hipotireoza novorođenčeta je obično skrivena te je važan opći probir, određivanjem T4 i TSH iz krvi novorođenčeta. Hipertireoza je rijetka, susreće se samo u 1/70 djece majki s (liječenom) hipertireozom.

Članci i autori su tako izabrani, da pokrivaju sve dijelove razvoja, fiziologije, patofiziologije, dijagnostike i liječenja bolesti štitnjače. Problematika je aktualna, jer se bolesti štitnjače susreću u oko jedne petine poremećaja menstrualnoga ciklusa i u oko 5% neplodnih žena. U trudnoći, na sreću, bolest nije česta, ali ostavlja značajne neposredne i kasne posljedice. Hormonska dijagnostika omogućuje pravovremenu dijagnozu hipertireoidizma i hipotireoidizma, a liječenje je – suradnjom perinatologa i endokrinologa – uspješno. Knjiga će biti, na hrvatskome jeziku, pomoć praktičaru ginekologu-opstetričaru, internisti, pedijatru i liječniku opće medicine, a stručnjaku iz patologije trudnoće i endokrine medicine te mladim znanstvenicima može biti informacija za daljnja znanstvena istraživanja.

Prof. Ante Dražančić